

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piaczsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton.
 Ára évenyre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5
 krajczár osztrák ért. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL :
 Középutcza, STEIN J. könyvkereskedése.

A földbirtok becse. II.

(D) Ha oly álladalmakban is, melyek egy nemzetiséget foglalnak magokban, a hatalom összpontosítása, a központtól távolabb eső érdekek, s ezek által az álladalom fontos részének romlását, bukását vonta maga után, méltán kérdésben lehet tenni: mi lenne ezen rendszer alkalmazása által sorsa oly álladalmaknak, melyek a központtól egészen idegen fajú történelmi és intézményi alapokon kapták fejlődésüket, s államoeconomiai irányukat? melyeknek máskint alakultak keblbi viszonyai, mások voltak káztjai, más volt közszelleme, és egészen egyebek életmódjai?

Ott, hol az ily vegyes álladalmak központja van, azon népfaj márhelyzeténél fogva előnnyel bír, mert kérdésen kívül a tüzhely körül azok melegednek leginkább, kik ahoz legközelebb juthattak.

A kormány körében minden főbíbblival s így befolyás azoknak kezébe jut; azoknak érdekeit érvényesíti, kik a központ nemzetiségét képviselik; s a legjobb indulatu uralkodó is miután a hatalmat úgy öszpontosítaná, aminő öszpontosítás elől most még Franciaország is megszökni akar, képtelen volna egyes népei közboldogságát érvényben tartani, miután éppen a teljes központosítás eszméje által elzárná a távolibb tartományokat s az ott lakó idegen népeket azon életműzerek birhatásától, melyekkel az ő érdekeiket a hatalom körében élő népek érdekeinek nyomása ellenében ellensúlyozhatná.

Még egy néptáju államban is, minő inkább Franciaország, az idők tapasztalata már is előtérbe kezdi állítani a decentralisatio eszméjét, miután észrevétetett, hogy az életmódok minőségei egymástól végzetlenül eltérnek, s például a kormány körében egy városi polgárból fölemelt hivatalnok alig bírhat fogalommal azon székségekről, melyek a birodalom tartományáiban, a földbirtok s egyéb mezei üzletek körében fölmerülnek.

Hogy a kormányzat egységet hozzon be az országvédelem s külső képviselet kérdésében, valamint a világkereskedelemre vonatkozó ügyekben, ezen elv nem szükségesül azt, hogy minden érdekek hajszálat egy helyre összpontosítsanak.

Róma éppen oly alakban építetté katonatelepeit a Szamos, mint a Tiberis partjai mellé, de mégis hódolatát utján elfoglalt tartományai is saját fejlődésnek, s a központtól is néha irigylet jóllétnek örvendettek.

Ma alig történnék meg az, a mi hajdan Uttikával Róma egyik municipalis városával történt: hogy ez átlátva a gyarmatok mérsékelt és a központiánál üdösebb kormányzását, magát a gyarmatok sorába áttételezni kívánta.

Ma a központi városok a vidékkel, az anyáalakok a tartományokkal kívánják magukat eltartatni, virágzásukat s jóllétüket amazok kizsákmányolásából merítvén, s a központok időszakai érdekeinek nyomása alatt süllyednek a távol esőbb vidékek életforrásai, szegényednek a provinciákká tiptort országok lakói; a mint ez Franciaországban eléggé mutatkozott, a kereskedés s műipar nagyszerű emelkedése mellett, a földmivelés s mezőgazdaság nagy hátramaradásában, s mutatkozik Galliczia stb. nagyszerű elszegényedésében.

Pedig a status virágzásának örökre legbiztosabb alapja a mezőgazdaság, mert ha minden állam csak a mercantilismusra támaszkodnék, hol volna az anyag, mit a műipar és kereskedés forgalomba hozzon? Mig Anglia titkolhatta gyapju-, és Franciaország selyemtermesztését; mig Németország mint a kelethez közelebb álló, csaknem kiváltásághozható a gyapott feldolgozását, ezen államok saját műipari s kereskedelmi alapjai kitünően fokozták jóllétüket, s így a műipar s kereskedés fényesb jóllétet, könnyebb életmódot adott, mint a földművelés, minek folytán az erők ezek köré összpontosultak, s az intézőnyek is ezeknek érdekeit legyezték a földbirtok rovására.

Ámde a finomabb gyapotttermelés egész hazánkig elterjedett, a francia selyemtermesztést szinte

kezdi felülmelni az olasz, kelet pamutproductiojával Amerika vetélkedik, s a vasut s colonisatiók által Anglia szintoly közel esett kelethez, mint Németország; és im az egyes államok által eddig birt iparágak közössé váltak, a verseny megosztá az eddigi nagy eredményeket, s napjainkban kezdi átlátni a világ, hogy mindjárt több sing szalag lesz mint falat kenyér, életet szabad mozgást kezdenek óhajtani a vidékeknek, hol a kenyér és hus terem, a mit a gyár elé nem állithat, és e tapasztalat kezdi előállítani a decentralisatio eszméjét. Ez ösztönzi az új olasz királyságot a municipalis élet megalapítására, ez ösztönzi a franciaiz diplomatiát, hogy a politikai élet autonomikus jogait a departamenteokban kifejtse; ez ösztönzi Ausztria politikusait, hogy a foederalismus eszméjében keressék az egyes országok virágzásának kulcsát s biztosítékát.

Mi magyarok, a mennyiben kiválólag a földmívelés- és marhatenyésztésre vagyunk utalva, s a mennyiben egy nagy birodalom lételével összekötő politikai lánczolat mellett saját királysági, s ennek alkotmánykörén belül kifejlett municipalis étellel birtunk: a főnnebbi jelenségeknek csak örvendhetünk, s ha bármennyire háttérbe szorult az európai államszerkezetekben a földbirtok érdeke egy időre; de biztosak lehetünk abban, hogy ezen érdek fontossága az idők méhében mindannyiszor újra kinővi magát, s a földbirtokos szavának nyomatéka meg fog maradni.

Ez int arra, hogy habár helyzetünket időszaki kedvetlenségek s elesüggedések nyomják, tanuljuk becsülni a földbirtokot, őseink e szép hagyományát védelmezzük, tartsuk kezünkben, s egyéb időszakilag kapós keresetekért fel ne áldozzuk; mert ha ez nem is hajt akkora százalékot mint a gyár, mint a kereskedelem, mint a tőkepénz; sőt ha időszakilag a jog, az államügyeire való befolyás terén is azok mögött háttérbe löketik, de a sors kereke mindig fordul megint az ő előnyére, s a földbirtok érdekei időnkint visszanyerik igényeiket s befolyásukat a fontosabb idomítás alatt álló államszerkezetekben.

Né cseréljük fel tehát a nemzet földbirtokos sorsát semmi más kelendőbb s nyugalmasb helyzet-
tel, mert bármely kevéssé jövedelmez olykor, de
valódi és örök becsesél bir a földbirtok; s a mint
máskor is megjegyeztük, végre is mindig azé az or-
szág, a ki földjét birja.

A bircdalmi tanács máj. 7-ki ülése.

A képviselőház hosszabb szünet után ma tartá a leg-
érdekesebb gyűlést az egész ülészak alatt. A külügyi mi-
niszterium költségvetése alkalmat nyújtott Kuranda kép-
viselőnek, hogy Ausztria külpolitikájáról is nyilatkozzék, és
e tekintetben interpellálja gr. Rechberg külügyminisztert.
Kuranda ur interpellációja így hangzik:

Az osztrák politika átmeneti szakot él. A régi politika elvetett, de az újak még nem látom szízlár czéljait. Az 1815. évi bécsi kötvények bomlásnak indultak, és ezen bomlás jellemzi helyzetünket. Metternich csak a külpolitikában kereste az állam erejét, s elhanyagolta a belfejlődést. Figyelme kizárólag kétpontú volt irányozva: Olasz- és Németországra. Ma azon veszély fenyeget bennünket, hogy kétszék között földre állunk.⁴

Kuranda nr még bővebben festi az osztrák politikát 1848 előtt és után, és keményen támadja meg az osztrák követségeket Németországban, kik szerinte nem igen nagy ügyességet tanusítanak.

„A frank-porosz kereskedelmi szerződés meglepett bennünket, mivel diplomatikái előőrseink nem jelezték nekünk jókor ezen eseménynek bekövetkezését. Épp oly nevezetes, hogy azon ügyes sakkvonás, melyet Reecherg ur legújabbán az azonos jegyzékek által vitt ki, nem is követségeink, hanem egy fiatal diplomatának segítségével eszközöltetett, ki az illető német udvarokat sorra látogatta. Némethoni követeink szelleme még az absolutistikus korban lézeng; talán nem is tudják, hogy Ausztria mily változásokon ment keresztül; pedig okvetlenül szükséges, hogy tudják, miszerint Ausztriában alkotvány van.” (Hatalmas brávo).

Szónok aztán az olasz kérdésre tér át. — „Állásunk Olaszshozban — ugymond — csak látszólagos hatalmat adott nekünk. Ezen hatalmunk sok pénzünkbe és vértünkbe került. Olasz politikánk a birodalom testét elfedé sebekkel. Egész szívből fájjaljuk Lombardia elvesztét, de szerencsétlenségnek nem tekinthetjük; valamint Hamburgnak az volt a legnagyobb szerencséje, hogy — leégett; Lombardia elveszte által Ausztria veszélyes utaktól zárattott el. A diplomácia

tehetetlenségét soha kiáltóbban nem bizonyítá be, mint a zürichi kötvénynél. Ezen kötvényből nem maradt egyéb, mint a várnégyszög, de ezen négyszögöt meg kell védenünk, meg akarjuk védeni (élénk bravót), mert védi határunkat, védi Bajorországot és déli Németországot."

Szónok reméli, miszerint a osztrák külügyminisztérium zsebében fogja tartani a váltót, melyet Zürichben kapott; hogy a nagy egyezkedési eljárás előjában azzal előálljon; de reméli egyuttal, hogy a miniszter ur e váltónak érvényesítését nem sem fogja megkísérteni. — „Restauratioi politikát nem tüzhetünk.“ (Élénk bravó).

Gróf Rechberg válasza Kuranda interpellációjára
 így hangzik :

Kurauda ur azzal kezdte beszédét, hogy itt elvekről van szó, és nem számokról; továbbá azt mondá — a mit én is teljesen megengedek! — hogy átmeneti idöszakban vagyunk, és hogy azon elvekről van szó, melyeket a kabinet ma követ. Kész vagyok ezen elvekről felvilágosítást adni. (Bravó). A vezércsillag, melyet követek, az érdek: Ausztria hatalmi állása; más vezércsillagot Ausztriában egy külügyminiszter sem követhet. A mi a német kérdésre vonatkozólag mondatott, Ausztria politikájá Nemetszagra nézve négy idöszakra osztotok. Ugy hiszem, hogy nem várlak tőlem, mikép oly idöszakokba bocsátkozzam, melyekben s a melyek tartama alatt nem voltam hivata a politika vezetésébe irányadólag befolyani. — Oly név mondatott ki, a mely Ausztriában jól bangzik, s a mely alatt szintén volt szerencsém szolgálni. — Schwarzenberg herceg neve. Bárminök legyenek az ítéletek, melyek felette hozattak, sem Ausztria, sem e magas gyülekezet egy tagja nem leend képes félreismerni, mily magasságra juttatá ő Ausztriát nehéz megpróbáltatások s szenvedések után, — a fénynek mily fokán állt Ausztria 1850-ben.

A mi a negyedik időszakot, a jelent illeti, több állítások terjesztettek elő. A politikára vonatkozólag tényekre vélek hivatkozhatni, az utóbbi és újabb tényekre, melyek bizonyítják: hogy a császári kormány szilárdul el van határozva a németországi köteleket védeni, és Ausztriát állását Németországban szilárdul megtartani. (Egyes bravok balról). Ha az mondatik, hogy ma új organumok szükségesletnek, ez igen messzire terjedő állítás, oly állítás, melyet — úgy hiszem — az, a ki osztályra vezetéséért a felelősséget el akarja vállalni, — az, a ki jót akar állni azért, hogy az ügyetek megfelelő módon fognak vezetettetni — soha el nem fogadhat, és a melybe soha sem egyezhetnek. A miniszternek oly organumokra van szüksége, kik a viszonyokat ismerik, derék iskolázott organumokra. Ha az engedelmességet felmondának, ha más rendszerhez térnének, mint melyet a kormány követ, ez rendre utasítandja és megbüntetni is fogja tudni őket; azonban oly organumokat, kik kötelességeiket teljesítik, hiven s becsületesen szolgálnak, kik érdemeiket szereztek maguknak, szolgálatból elbocsátni csupán azért, mert már évek óta szolgálnak, ez — úgy hiszem — oly elv, melyhez a magas gyűlekezet semmi esetre sem járuland. A követ ur továbbá azt mondta, hogy a kormány a francia-porosz szerződés által meglepetett. Nem tudom, honnan meríté e hirt? én csak annyit tudok s mondhatok, hogy e szerződés nem lepte meg a kormányt, hogy ennek hosszú idő óta tudtára volt, miszerint tárgyalások vannak folyamatban, és egy közlemény, mely e napokban adatik ki, bizonyítandja: mikép ezen szerződésre vonatkozólag már hónapok előtt folytát írásbeli tárgyalások; azonban a kormány ezen alkalomból is bebizonyítandja, miszerint a jogokat, melyek Ausztriának az 1853-diki szerződés által adtak, fentartani tudja, és hogy nekik érvényt szerzend. (Egyes bravók).

A követ-ur azt vélte, hogy a követek nem azon értelemben utasítávk haladni, mely a mai viszonyoknak megfelel. Nem tudom magamnak megmagyarázni, mily tényre alapítja a követ ur e vádat? Előttek egy ily eset sem ismeretes, és ha értésemre esedett, meg tudtam volna szüntetni. De egy esetet sem ismerek, melyben a külszolgálatban alkalmazott követek, a diplomatikus ügynökök egyike, a kormánnyal ellenkező szellemben működött volna.

A mi az olasz politikát illeti, a kormány mindenesetre igen keserű tapasztalatot szerzett az Olaszország belligyeibe való avatkozó politikája által. Ezen politika a kormányuk rossz gyümölcsöket termelt, és a kormány elismeri, átlátja ezt. (Bravo, bravo.) Ugy hiszem, elég visszamenni, és a kormány magatartását a szerencsétlen 1859-diki hadjárat óta pártatlanul vizsgálni, hogy meggyőződés szerzesse: melyik a kormány politikája és utja; hogy meggyőződünk, mikép a védelem politikája nem a támadás politikája. (Élénk bravo.) A védelem politikájában teljesen egyetérték a követ urral, és ki is mondom meggyőződésemet: miszerint, ha a terület védelmezéséről van szó, nemcsak az egész ház, hanem az egész ország, az egész birodalom is (élénk általános bravo) egyetértend, és a terület meg fog védetni. (Bravo.) Azt hiszem, hogy a követ ur által hozzám intézett kérdésekre ezennel megfeleltem, és kész vagyok, ha új kérdéseket akar előterjeszteni, ezekre is válaszolni.

Tomán (jobb oldali követ, ki azonban, a budgetkér-
désben elvált társaitól) órást tön az ellen, hogy Ausztriá-
nak sulypontja Németországban van. Az ausztriai szlávok-
nak, ugymond, semmi közük Frankfurthoz. Ausztria ereje
s hatalma önmagában fekszik stb.

Az ülés másik érdekes részletét a budgetbizottság azon indítványa képezte, hogy a római követnek, báró Bach ur-

nak járuléka, 54,000 frtól szállítassék le 34,000-re. Ezen pont tárgyalása közben Giskra hosszas beszédet tartott az ultramontán politika ellen. Panaszkolta, hogy a római követi állomás betöltésénél a közvéleményt tekintve nem vették. „Rómában, ugy mond, nincs is szükségünk követre. Fontos politikai kérdések Rómában nem döntenek el, s csak bizonyos egyházi ügyekre nézve kell oda képviselőt.” Ezután kikelt szónok Bach politikája s ennek szelleménye, a concordatum ellen, melyet monstruositásnak mond. Rajzolta a kárteknő befolyást, melyet a concordatum mind a bel-, mind a külpolitikára gyakorolt. A concordatumnak tulajdonítá, hogy Ausztria szövetségeseit nem találta stb. — Rechberg gróf véde Bach ur járulékait, de többen szólottak ellene, s a ház nagy többséggel elfogadta a bizottság ajánlatát. Érdekes, hogy ruthének és ruthén papok is a többséggel szavaztak, Litwinovitz püspököt kivéve.

Czikkelye

a debreczeni kereskedelmi és iparkamara 1862 dik évi apr. 30-dik napján tartott ülése jegyzőkönyvének.

(Folytatás és vége.)

Pestnek pedig, mint az ország fővárosának, mely különben is kedvező természeti fekvésénél fogva hivatalos van idővel a keleti kereskedés központjává emelkedni: jól fel-fogott érdekében áll, a magyar alkotmányban gyökerező előnyök biztosításáért kétszeres erővel küzdeni.

Alig hisszük, hogy komolyan megmondta volna a pesti kamara, hogy midőn kérdéses javaslatát közvellen a cs. k. kereskedelmi miniszteriumhoz intézte, ezen lépéssel nemcsak a magyar alkotmányt ignorálta, nemcsak a magyar királyi udvari kormányt compromittálta, sőt még a február 26-diki pátenssen is tulmet; mert észrevehette volna — mi még osztrák alkotmányos körök figyelmét is bajosan kertilhetné ki — hogy ez idő szerint törvényjavaslatokat megvitatni még osztrák alkotmányos fogalmak szerint sem lehet bizalmi tanácskozmányok feladata.

Azt sem bízta a pesti kamara, hogy ezen eljárása a hatásköréhez utalt területen telelt kereskedők és iparosok helyesléseivel találkozhassék. Es ezt joggal állíthatjuk, a mennyiben a tisztelt kamara, a pesti és budai iparosok részvételestől és ellenszégüléstől éppen kérdéses javaslatában érzékenyen panaszkodik.

Egyébiránt bár miként álljanak is a pesti kamara bázi ügyei, annyit biztosan állíthatunk, hogy vidékünkön ily eljárás éppen a fővárosi kamarától botrányosnak tartatik.

Kimondjuk pedig ezt nyíltan, nem azért, mintha a szóban forgó javaslatra különös súlyt helyeznénk, hanem hogy a pesti kamara törekvéseit helyeslő köröknek alkalmuk legyen tapasztalni, miszerint ezen javaslat csak egyes egyének sajátos felfogásán alapuló magán vélemény, nem pedig a közvélemény által helyeselt országos munkalat.

Végre befejezésül nem mellőzhetjük el megjegyezni, hogy az újból szervezendő kamarák székhelyeit illetőleg sem lehetünk a pesti kamarával egy véleményen.

A két tiszai és két dunai kerület szerinti felosztást e részben helyesnek nem találjuk.

Midőn az 1840-dik évi országgyűlés szintén a kereskedelmi ügy emelése tekintetéből a váltótörvénysekek felállítását elrendelte, eltért, és pedig igen észszerűen a föld-irati fogalmaktól, és a vidékek viszonyait vette figyelembe. Sokkal okszerűbb lett volna a pesti kamarának is — ha már egyáltalában javaslatot kívánt készíteni — az 1840 dik évi törvényhozás által bizonyosan nem elharmarkodva megállapított váltótörvényseki felosztást követni.

Egyébiránt, hogy ezen körülmény a pesti kamara figyelmét kikerülthette, vagy helyeslést meg nem nyerte, az megfogható; — de hogy a három bánsági megye elszakításával szerinte megcsontítandó tiszántúli kerület részére szervezendő kamara székhelyét éppen Aradot minő indokból ajánlhatta, azt el nem képzelhetjük.

Azt tudjuk, hogy a debreczeni kamara a pesti rokon-szenvével nem dicsőkedhetik, sőt okát is tudjuk hogy miért; mert ezen kamara az országbiroli értekezlet alkalmával felterjesztett jelentésével, az ősi alkotmányhoz hiven ragaszkodva, a magyar váltótörvénykönyv ujra érvényesítését látta jónak a pesti kamarával ellentétben javasolni. Hanem hogy hazai közügyben egy testület, hivatalos használatra szánt okmányban, a közérdeknek avatatlanként előtt is ily feltűnő mellőzésével nyilváníthassa szavazatát: azt egyáltalában nem vártuk.

Nem akarunk Arad és Debreczen kereskedelmi fontosságú közt párhuzamot vonni. Mindenik város tekintélyes vidék középpontja; mindenik fontos érdekeket képvisel; s bízunk hisszük, hogy ha országos érdekek engedendik, úgy fog intézkedni a törvényhozás, hogy mindegyiknek meg legyen saját kereskedelmi kamarája. De azon nem reményelt esetre, ha ez nem volna kivihető, — hogy egy a máramarosi Kárpátoktól a Marosig terjedő vidéknek éppen a Marosparti Arad város legyen középpontja, azt, — meg-vagyunk győződve, — még a legelfogultabb aradi kereskedő vagy iparos sem fogná szorgalmazni.

Azon esetre pedig, ha a pesti kamara azért kívánna a debreczeni kamarát Aradra átköltöztetni, mert egy az utóbbi városban szervezendő kamarától más szellemi munkát remél, az ellen az aradi és aradvideki kereskedők és iparosok nevében bátrak vagyunk tiltakozni, biztosíthat-ván a pesti kamarát, hogy ezen esetben is csak a székhely és nem a szellem fogja változni.

Egyébiránt bár mit hozzon is a jövő, mi illetékes birónak ez ügyben csak a magyar országgyűlést ismerjük.

Várjuk be nyugodalommal, míg hazánk sorsa illetékes helyen eldöntetik, akkor ilyes kérdések is meglelendik megoldatásukat.

Addig pedig egyesített erővel azon legyünk, hogy a nélkül is bonyolodott közügyeinket, elvben legfelsőbb helyen is érvényesnek nyilvánított alkotmányos önkormányzatunk szellemével merőben ellenkező eljárásokkal, jobban-jobbban be ne bonyolítsuk.

„Anyagi helyzetünk körül” tapasztalt, s a „Korunk” ba közölt észrevételeim, s figyelemztetésem ellenébe, a „K. Közlöny” martius 25-ki száma r. s. jegy alatt némileg gyannusított ellenészrevételeket hozván, mivel azon észrevételek nem annyira az elv, mint személyeskedéssel bíbelődnek, kényszerítve vagyok azokat elemzeni.

Azon értesítés írója jó akaratú figyelemztetésemet felajdolásnak nevezi. Az elnevezés ellen csak annyiban kívánok nyilatkozni, a mennyiben ki akarom jelenteni, hogy valójában csak akkor fognék felajdulni, ha r. s. s. bála Istennek nálunk már most pártatlan eljárása, és egyedül álló életbölcsességébe kellene fektetnem nemzetem jövő bol dóságának reményét. De ezt legkevésbé éppen most van okom tenni, mikor mind a szellemi, mind az anyagi téren egy szép reményre jogosító erkölcsi forradalom előjeleit látom, mikor örömmel tapasztalom azt, hogy azon házhöz, hol munkásság lakozik, a szükség ha bekopogtat is néha, de ezen szó „pauperismus” rájuk nézve nem létezik. Ezen meggyőződés vezet a megleltetett tanácsaik: *) az ifjakat pedig munkákban. Ennek azonban így is kell lenni, mert különben, ez uttal is kimondom azon meggyőződésemet, hogy a nemzet anyagi bukását a szellemi nyomom követné.

Kolompas sohasem kívántam lenni, mert ugy láttam, hogy az mindig buzza az illető nyakát. De ha zajtalan munkásság jó példa lehet, e tekintetben sincs okom magam szégyelleni, mert ha az értesítés írója anyagi tehetséget ismeri, tudnia kell azt is, hogy mindazt a munka azon ténrén szerzettem, melyet azon figyelemztetésben másoknak is oly önzetlenül ajánlok.

Az értesítés írója- és köztem más a baj, és nem egyéb, minthogy a munkatárs díjmet néha irrogással töltöm ki, s megtörtént talán, hogy a csuklya alatt szenteskedőt, a himzett ruha alatt szennyes inget fedezvén fel, azt elhallgatni nem tudtam. Meg valom azonban, hogy rá jövek azon igazságra is ezáltal, hogy a mikor azt hittem, hogy a közügyeknek leginkább használok, ugyanakkor legtöbbet ártottam magamnak, de ez még sem leend soha ok arra, hogy az e téren munkával felhagyjak.

Az r. s. s. ellenészrevételeiben van egy többfelé vágó nálunk egy időben divatos, már elkopott kifejezés, mely tulajdonképpen azon czikk sarkpontja, a melyben rejlik a személyeskedő gyannusító élez, hogy talán már egyéb fontos, plane hivatalos elfoglaltatások nem engedik jó példaválasztást elől mennem?

Emlékezzék r. s. s. a múlt év május 6-kára, mikor éppen az alkotmányos élet kezdetén vonultam vissza tudományom után nyert s 18 évig becsülettel viselt hivatalomtól, mert azt meggyőződésem s függetlenségem árán megvásárolni nem akartam. Elhallgatom az okokat, melyek ezen elhatározásra vezettek, mert nem tartozik e térre. De hogy ez óta hivatalom nincs, azt r. s. s. jól tudja. De ha lenne is, vagy azt az újabb időben keresni hajlandó lennék, arra talán éppen úgy lehetne okom, mint volt annak, ki 1850-ben adóiro bizottságot vállalt, vagy pedig később többféle hivatalért kényvezett. Én legalább azt hiszem, hogy tisztességes dolog hivatalban lenni, mint azon, ha valaki hivatalba nem mehet, bándódnai **).

Szerencsére nálunk pártok nincsenek, r. s. s. elvei szerintiek pedig sohasem voltak, azért azt egyes személy véleményének tekintem, s egyszer mindenkorra az ily szabad véleményt nem tűrhetők ellenében egy pár megjegyzést teszek.

Nálunk szoros értelemben vett aristocrazia nincs, s tudunkkal azt sohasem emlegette e neven senki, hanem ha volt is némi osztálykülönbség, az a primori és primipilaris elnevezésekben volt. Nemesség, székelység egy téren küzdött a közös ügyért, ezért mindig is erős volt.

A közel múlt időben r. s. s. és egy barátja kezdék az osztályok körvonaloására az aristocrazia szót divatba hozni, s a szabadvélemény nyilvánulást, ha az történetesen érdekük ellen volt, az aristocrazia és nemesség elleni bujtogatásnak bélyegzeni. Összezárták a democratia-t a demagogia-t, s per analagiam mindazt, a mi e térre tartozott, a proletar osztályba sorozták.

Szerintünk az aristocrazia a nemzet viadorja, a democratia ennek hű fegyvernőke, a proletariatus pedig az elsőnek uszályvivője. Tanúsítja, hogy a fegyvernők által alkalmas időben nyújtott fegyver minő hasznos szolgálatot tett a hatalmas ellen porba sújtására. Ezért a valódi aristocrazia e téren sohasem tekint a magunkféle embert hübérese, vagy apródjának, hanem bajtársnak, ki ha más eszközökkel talán, de ugyanazon eszme- és célért küzd. Ne csodálkozzék tehát r. s. s. ha az ily felfogásu egyének a mikor nekik helyet a bakkon mutatnak, az illetőnek bántat fordítanak.

L. J.

Gyergyó Szt. Miklós, május 6-kán.

Bérezektől környezett vidékünk egyik népes székel helységét Gyergyó Remetét mult hó 8-án nagy csapás érte. — Mintegy délutáni 2-3 óra között, midőn a Maros mellett tujajárással foglalkozó lakosság nagy része otthon sem vala, egy esir gyufával játszó gyermekek által meggyújtván, a már bősztelen tomboló szélvészöl is korbácsolt tiz elem, melyet bir szerint a esirben bizonyos helybeli kereskedő által elrejtett pálinka-szesz lángba borulása is tetemesen elősegített, oly erővel, és gyorsasággal terjedt szét a sűrű épületeken, hogy sokaknak aligmaradt idejük gyermekeiket és barmaitak megmenteni; butorok s egyéb vagyonok megmentéséről szó sem igen lehetett, el-annya, hogy csak miután 78 gazdának majd minden épülete, s azokban létezett vagyona elhamvadott, sikerült az egyegyed órányira fekvő Ditró szomszéd helységből nagy számban áttódlalt segítségért, a lángok dúlásán erőt venni. — Így lett martalekává a gyufakezelés körüli óvatosság

*) Egy kisse rózsaszínű ívegen át nézi az író körülményünket; egy területen, mely minden kereskedelmi összeköttetést nélkülöz, s melynek közvetett s közvetlen adója a föld összes mezőgazdasági productióját 1/3-részt összegyűjtve mulja fölül, bizonyos helyzet tartóssága bizonyossá teszi a pauperismust. Szerk. Szerk. **) Hivatala válogatja.

hiányának, s az illető szülők vétkes gondatlanságának mint egy 80 ezer frtól érő vagyon, újabb intő jelül a gyufával bántás körüli több óvatosságra, és a biztosítás czelszertiségeinek komolyabban figyelembe vételére.

Azonban mind a helybeli község, mind pedig más emberbarátok részéről gondoskodás fordított arra, hogy a hajlék, élelem és vagyon nélkül maradt szerencsétlenek könnyei letöröltsenek, s ez emberbarátok közt kitűnő helyet foglal, helybeli lelkész n. t. M. M. ur, ki azonnal jelentékeny gabona mennyiséget osztott ki a szükülködőknek. Örömmel említem meg itt aztis, hogy Gy. szt. Miklósan ezeltől párhéttel egy színészársulat alakult helybeli mükedvelőköl, mely előadásai tiszta jövedelmének egy részét ugyanazon kárvallottaknak szánta, s mire e sorok világot látnának, mint reméljük, már kézbesítendete is.

E társulatról még annyit mondanom kell, mikint a Vertánféle táncszertemben, melynek Thalia templomává alakítására sok szorgalmat, és költséget fordított, már kétszer tartott szini előadást, u. m. apr. 26-án, és május 4-én, s mind kétszer a színház telve vala, különösen első alkalommal a jegyek idő előtt úgy elkeltek, hogy a későbbben érkezők be sem férhetének, s jól betanult, s fel is fogott szerepeiket általában mind oly jól játszták, hogy a közönség tapsait és kihívásait, melyekkel megtiszteltettek, meg is érdemelték, egy-két tag pedig különösen is viharos tapsok között hivatott ki.

Es valóban kalapot kell emelnünk e társulat előtt mind azért, hogy tagjainak jól sikerült müködései által a közönségnek kedélyes élvezeteket nyujt, mind pedig azért, hogy előadásainak minden jövedelmét jótékony czélokra szenteli. A szép tett dicséretre nem szorul, de az illetők minden szerénysége mellett sem hallgathatom mégis el, hogy a rendezés s díszítmények kiállítására, s így a társulat létrehozatala körül tett fáradozásokért az érdem Györfi P. ügyvédet, és Száva G. győgyyszerészt illeti, s a helybeli zenészkartól sem tagadhatni meg a méltányló elismerést, fizetés nélkül szolgálatát.

Óhajtuk továbbra is, hogy sem a derék társulat e nemesczélú önzetelen müködéseiben, sem a közönség annak már is kitüntetett buzgó pártolásában ne lankadjon, s óhajtuk, hogy a második czél is, egy olvasó társaság megalakítása létrejöjjön, mert egy ilyennek nélkülözését már rég óta sajnosan érezzük.

Volt ugyan nekünk Gyergyó-Szent-Miklósan 49 előtt olvasó társaságunk, s lón annak szép könyvtára is, de fájdalom! az egylet meghalt az idő bárdja alatt, s a könyvek az örmény szert. papilak egyik épületében létezett könyvtárból oly szépen eloszlottak, mintha ködből, vagy párából lettek volna összeállítva. Hanem ugy hiszem, azokhoz még most is elvitáztatlan joga van a volt tagoknak, s e jognál fogva mindazokat, kik csak egy darabot is kezükhez vettek, mint törvénytelen birtokosokat az egylet tulajdonának visszaadására szépen fölkérjük, s reményleni szabadon, miszerint az illetők sem fogják az e részbeni utánjárást: még továbbra halasztani, minthogy csak ily móddal háríthatják el magukról a felelősség terhét.

Itt az april 26-ikai heti vásár alkalmával egy moldovai születésű Popa Juon nevű zsvány heves önvédelme után bürokra kertil vala, de f. hó 4-kén, miután a vasat lábairól lereszeltte megszökött, s minden üldözés dacára szerencsésen a közeli bérezekre menekült. Ezen rablónak újbóli kézre kerítése azért is kívánatos volna, mivel a nyáron havasainkon valószínűleg megalakíthatja szegénylegényi bandáját. Egyébiránt a Borszékbe menő vendégek a tulajdonos községek részéről fölállított fegyveres örök és a cs. csendőrségek folytonos portyázásai által az ily oldalról kellemetlenségek ellen biztosítva leendének.

Igen helyén lenne még a marhabus itteni megdrágulásának egy füres módjáról említést tennem, de azon reményben, hogy az észlelőség és nemet egyes emberek úgy sem használhatják fel sokáig a nép rovására, ez uttal elhallgatom. *) X.

Negyedik közlés.

Az erdélyi ref. anyaszentegyháznak a pitesti és több Oláhországban elszórt reform. eklézsiák számára küldött adományáról.

A marozinus és aprilis havában hozzám beküldött és a hirdalok utján már köröztetett adományokból váltottam 47 cs. aranyat és ezt elküldöttem Bukurestbe t. Koos Ferencz urnak azzal a kéressel, hogy szolgáltatassa t. Czelder Márton ur kezébe. — Isten a maga áldásával jutalmazza meg a kegyes adakozókat!

Kolozsvárt, maj. 10-én 1862.

Bodola Sámuel ref. püspök.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az erdélyi muzeum-egylet igazgató választmányának szerdán folyó hó 14-kén a tanácsház nagy termében lesz tudományos ülése, a melyben tanár T. Takács János ur értekezni fog a világosság sugarainak vegytani hatásáról és az optikai vegybon-tásról.

— Az erdélyi vasut kérdése, a mint Bécsből értesítünk, a kolozsvári vonalra nézve mind kedvezőbbben fejlődik. Az Arad-Szebeni vonal haláladatlan technikai akadályokba ütközik. Azon előnyökhöz, melyek ugy nemzetgazdasági mint hadtani szempontból is a Kolozsvári vonal mellett vannak, járul még az elszegényedett Erdély adóképeségének kérdése is. Az állam képtelen ezen kimerült ország pénzforrását felfrissíteni; egy vasutépítés az országszívén keresztül néhány millió forintot közvetítene a munkás nép és az adóra szorult állam között.

— Az erdélyi királyi főkörmányséknél a megürlt levéltári aligazgatósági állomásra Boér Lajos ur nevezetett ki.

* Kérjük továbbra is szives tudósításait.

Szerk.

— A szász nemzeti gyűlés folyó hó 8-án ismét ülést tartott, melyben a helyettes ispán Schmidt Konrad közlé Kolozsvárt tartozkodásának eredményét, mely szerint a szász területi közigazgatás költségeinek fedezésére vonatkozó kérdés az „erdélyi” udvari kancellaria útján mielőbb a Felsőbe elbirek terjesztve. Egyelőre ismét 20,000 frt. előleg utalványoztatott. Elnöki megnyitó beszédében felemlíté azt is, hogy magán és hírlapi hírek szerint a szász n. gyűlés feliratára nézve az erdélyi kir. főkörmányszék márcz. 29-diki ülésében határozott, hogy ne terjesztessék fel, hanem küldessék vissza. A felterjesztés mellett szavaztak volna a kir. főkörmányszék elnöke gr. Crenneville, alelnök Pap, s Herbert Ede és Phleps tanácsosok. Ezen gyűlésben Szászváros részéről egy magyar követ, Branyicskai Nagy Ignác is jelen volt, s így végre, hálistennek — ugymond a „Herm. Ztg.” — a szász nemzeti gyűlésben Erdély mindhárom nemzeti képvisele van!

— Báro Reichenstein Ferencz es. k. miniszteri tanácsos az erdélyi kir. udv. kancellariához osztott be. — A bajor gőzűsők Pesttel való közlekedése ismeretlen okból betiltatott.

— A „Stürgöy” közlebbi számai közül majd mindenik hoz 6—10 kir. rendeletet, melynélfogva magyarországi folyamodóknak legkegyelmesebben megengedték, hogy többnyire german hangzású nevéket magyar jelentésű és hangzásúval cseréljék fel.

— Császár ő Felsőbe folyó hó 9-én reggel gróf Crenneville első tábornoksegéde kíséretében Velenczébe utazott.

— A „Csás” írja, hogy az államminiszter és a magyar kancellár a magyarországi gyűlés összehívása fölött tanakodnak. Magyarország helytartóját is e végre hívták volna föl Bécsbe.

— A „Wanderer” szerint Almássy Pála kormánytól visszanyerte volna a forradalom után elkobzott jószágait.

— Csillag Róza Londonban, mint Fides Meyerber „Proféta” című dalmatában nagy tetszést aratott s többször kivívott. Az ünnepezt zeneszerző, ki egy páholyból nézte az előadást, az opera végével a színpadra ment s köszönetet mondott Csillagnak, genialis működéséért.

— A „Hirnök” bécsi levelezője katonai dolgokról szólván, említi, hogy a 43-ik gyalog ezredből évek előtt megszűkött, s már több év óta Párisban tartozkodó őrmester, Országh Antal kegyelmet kapott, s hogy hazájába vissza térhet.

— A bécsi nemzeti bank 4000 frtot tűzött ki annak jutalmára, ki a hírhedt bankjegyhamisítót, Nagy Lajost kére keríti.

— Nagy József, debreczeni kereskedő 10,000 frtnyi alapítványt tett a tisztántúli ref. egyházkerületnek a külföldi egyetemekre utazó debreczeni tanulók és tanárok számára. Özv. Auer Andrással assz. pedig 10,000 pengőt ajándékozott a debreczeni ref. egyháznak oly célra, hogy rajta az ugynevezett „kis templom”-ban orgona készíttessék.

— Egyik bécsi lap nem régebben azon riasztó hírt közlé, miszerint a bankörökben azon eszmével foglalkoznak, hogy a hitelpapírok leszámítását megszüntessék s ezáltal a bank javára a kormányra nyomást gyakoroljanak. A bankigazgatóság ugyan sietett a czáfolattal, de abban csak azon biztosítás-nyújtásra szorítkozott, miszerint a bank nem akar „visszatorlást” gyakorolni. A közönség ez által nem menekülhetett azon aggodalomtól, hogy a bank egykoron mégis visszatorlást teend. Miután ily aggály a hitelpapírok tulajdonosaira s általában az államhitelre nézve csak káros befolyással lehetne, a „S. C.” száraz szavakkal világosan kijelenti, miszerint a banknak e tekintetben visszatorlást gyakorolni soha nem lehet. A bank általában, ha a jegyforgalom előtte feleltetne nagynak lenni látszik, a leszámítását felemlíteti, de meghatározott tüzeltágot meg nem szüntethet. Ugyanis országos hitelpapírokat le nem számítani, mindaddig míg az állam kötelezettségeinek pontosan megfelel, s ez által az államhitel károsan megzavarja, több lenne a csapa visszatorlásnál, sőt az egyenesen felségsértés lenne.

— A megyei életből, s a zeneirodalom terén ismert hazánkfiát Gyarmati Miklóst azon családi gyász érte, hogy négy éves kis fia e hó 9-én elhunyt.

— Kunszentmiklósi szomorú esetek színhelye volt. A 70 éves Aczél Lajost april 25-én kísérték a sírkertbe, ki 24-diken délelőtt lötte fűbe magát. Az elhunyt az évek hosszú során át küzdött lelki bánata, sanyarúságok és nélkülözésekkel, míg lelki ereje megtört. — Alig egypár héttel ezelőtt pedig egy mostoha anya édes leányával, 17 éves mostoha leánnyal erőszakosan megfojtotta. A megfojtást az orvosi vizsgálat is constatozta. Az erős gyanuval terhelt vétkesek börtönben vizsgálat vannak. — A napokban pedig a szomszédos Laczházán, valami gonosztevő ifj. Tóth S. ur házat felgyújtva, ez és még két más több épülettel lett a lángok martaléka.

— Deák Ferencz a marosvásárhelyi kaszinóegylet tiszteletbeli tagjává megválasztását tanúsító oklevélre gróf Bethlen Farkashoz, mint a nevezett kaszinó elnökéhez, a következő levelet intézte:

„Különösen tisztelt méltóságos gróf ur! Megtisztelve érzem magamat a marosvásárhelyi kaszinóegyletnek azon szívessege által, melylyel engem azon egylet tiszteleti tagjává választott, s a legszíntébb köszönetemet jelentem ki e megkülönböztetésért.

„Legyen méltóságod az egylet előtt tolmácsa ezen köszönetemnek s fogadja különös tiszteletemnek őszinte kijelentését, mellyel vagyok méltóságodnak Pesten, april. 16-án 1862. alázatos szolgálja Deák Ferencz.”

— A „Népbarát” írja: Duna-Földváron tűz ütött ki, s a helyekesen oly híres lakosság nagy része összetett karokkal nézte a borzasztó látványt, hangosan gúnyolva azokat, kiket jobb indulatuk a szerencsétlenség megakadályozására buzdított. Az emésztő elem már nagyban pusztítván, a lelketlen népek egy része lóra kapott és kinyargalt a mezőre, hogy az oltásra ne kényszeríttessék, másrésze pedig a következő gyalázatoságot követte el. Minthogy igen sok jobb módúak háza égett, legnagyobb veszedelemben a rimánkodó kárvalottakkal pénzalkuba ereszkedtek, és míg a díj előre megfizetve nem volt, nem segítettek semmit. Előfordult azon eset is, hogy egy tisztelt egyén ötven, több

hetvenöt forintot ígervén a télen álló népnek, attól segédelmet nem kapott addig, míg száz ujforintot előre le nem fizetett. A kik hordóval vizet hoztak, s a 2—3 forintot előre meg nem kapták, nem engedték a vizet használni, — sőt olyan is akadott több, ki megfordult, és a vizet a hordóból az utcán folytatta el. Őszintén szólva, mindig megdöbbéssel hallottuk a duna-földvári népek büntényekre hajlandóságát, valamint azon ijesztő számot, mely a börtönökben bizonyította be, hogy Duna-földváron van valami lelki betegség; de hogy már ennyire menjen az alávalóság, hogy a közszerencsétlenség esetében a felebaráti szeretet tömegesen tagadja meg magát, — és több legyen egy tűznél a tolvaj, mint a jószántából segélő, — ez oly rut belyeg, mely a nemzet megvetését és a közbizalom legszigorubb erélyét idézi fel. Meddig fogunk még a duna-földváriak bünyegyzékének híret országszerte hallani? Tehát é fészék, melyben kivételesen annyi derék van, meddig marad még az a Sodoma és Gomora, melynek kipusztulását még csak a szelidebb keresztény erkölcsérzület nem kívánja? Mikor szűnik meg azon gonosz hajlam, mely még az igen tehetős gazdákat is minduntalan a rablásba koveri, és azt bizonyítja, hogy a telhetetlen birtvány együtt jár a legutálatosabb szenvedélyvel, mely talán századoknak örökölti baja, de maig is itt nyomja a közérzületet. Miért ne mondanók ki azt a vádat, hogy még a helységbírája sem restelt a helységháznál üldöglő, mikor jelenlétét és erélyét a közbizalom más helyen követelte volna. — A tények beszélnek!

— A „Prostep”, Bécsben megjelenő lengyel lap szerkesztője, Osiecki lovag, ki — mint említett — hat havi börtönrre ítéltetett, és ki nem rég vette ez ítélet főtörvényeski megerősítettését, máj. 5-kén — mint a „P. N.”-nak Bécsből írják, elfoglalta a börtönt. Eleinte szabad lábón hagyták, hanem utólag tudára adatott, miszerint a büntetésnek alá kell magát vetnie, még mielőtt megkegyelmezési folyamodványára legfelsőbb helyről határozat érkezne. Osiecki ur azt reméli, hogy megfogják neki engedni, miszerint a börtönben is dolgozassék, anyagilag azonban ez nehezen fog lehetővé tétetni, miután a súlyos börtön a fegyencznek vasra veretését hozza magával.

— A szabolcsmegyei Ujfehértóban közlebb elhunyt Papp János ügyvéd a nemz. muzeumnak több érdekes tárgyat hagyományozott, minők: egy ezüst óra 1586-dik évből, mely a híres Laudon tulajdona volt. Ez óra át-mérője 6 hüvelyknyi, két font súlyú, de igen jól jár, igen csinos vadaszkürt; két levél, melyet 1703-ban II. Rákóczi sájtkeztől irt alá, stb.

— Izraelita tanügyi értekezlet Pesten. A magyar izraelita egylet mult hó 27. és 28. napjaira a hazai zsidó községek előjáróit és tanácsait tanügyi értekezletre hívta össze Pestre. Az ország minden vidékéről összegyűlt községi előjáróknak az izr. magyar egylet tanításai bizottimánya következő kérdéseket terjesztett elő megoldás végett, minden kérdéshez kimerítő javaslatot csatolván: 1) Miként lehetne szert tenni oly tankönyvekre, melyek lehetségesessé teszik a magyar tannyelv általános behozatalát? 2) Miként lehetne a községi előjáróságokra nézve lehetővé tenni azt, hogy mindig jó tanítókat kaphassanak? 3) Miként lehetne biztosítani a községek szabad rendelkezési jogát az iskolai ügyben, de úgy, hogy az iskolák biztos fejlődését ne veszélyeztesse? 4) Miként lehetne alapítani egy országos tanítói egyletet, mely a nyundijintézet iránt érzett közszükségeket is kielégítené? 5) Mit tanácsol az értekezlet az izr. magyar egylet által kiadtnál szándékolt magyar szentírasi fordításra nézve? — A gyűlekezet rövid vita után az izraelita magyar egylet javaslatait tárgyalása alapjául elfogadván, az egyes pontok megvitatásához fogott. A két napi tárgyalás elég volt arra, hogy a gyűlekezet az izraelita magyar egylet javaslatait nyomán az izraelita iskolák ügyét illetőleg oly alaptervezetek kidolgozását végezze be, melyeknek remélhető életbeleléptetése forduló pontot képezend hazánk izraelita iskoláinak történetében. A mi a tannyelv kérdését illeti, a magyar nyelvnek tannyelvhasználatára nagy szótöbbséggel s a gyűlekezet harsány éljenése között fogadtatott el. Ellene csakis néhány külföldről bevándorolt tanító emelt szót, a kik a magyar nyelvet nem értvén, annak tannyelv emelése esetében kenyerüket féltik — Az értekezlet tárgyalási nyelve a magyar volt, ki nem zárva azonban a német nyelv használatát. Szép magyar beszédek tartottak: az izraelita magyar egylet elnöke Rózsai, Mezei Mór, Pánczél Pál, Weinberger s mások. A tanácskozásokat Rózsai vezette. A tanácskozmány azon határozattal oszlott szét, hogy október hóban ismét egybe fog gyűlűi.

Sajtóhiba. Közlebbi számunk utolsó újdonságában kimaradt e czó „a dohánytermes ztséből”, ama számok a dohány bevételről szólanak.

POLITIKAI HIREK.

Francoiaország. Páris, maj. 5. A „P. L.”-nak írják: Napoleon herceg nápolyi útjához különféle híreket csatolnak, melyekért azonban kezeséget nem vállalhatunk. Így állítják a többek között, hogy a herceg, nagybírájának egy levelét viszi Victor Emanuelhez, melyben bizonyos alapvonalak lesznek megállapítva a római kérdés megoldását és a pápának nyújtandó biztosítékokat illetőleg. Egyuttal a Francia- és Olaszország között köendő véd. és daczszövetség alapvonalait is megfogja ott a herceg állapítani, s ezáltal a római kérdés megoldását a zavartatás ellen biztosítani. Különös, hogy itt még folyvást kering azon hír, hogy Victor Emanuel király Róma felé fog Turinba visszautazni. A pápának azonban semmi kedve a királyt elfogadni, s arról gondolkozik, hogy államait elhagyja, és Spanyolországba menjen.

A „Vaterland” párisi levelezője szerint a császár végleges határozattal a római kérdésben Goyon visszerkeztetve elhalasztotta. Azt mondják, hogy a császár azt követeli, hogy Goyon és Lavalette az ő jelenlétében fejtsék ki nézeteiket, s csak akkor fogja ő is végzavát kimondani. Magától értetik, hogy e végzős semmiesetre sem fogja Róma tüsténti kiürítését

kimondani, de ha a császár a római kérdésnek piemonti értelemben megoldására határozandja el magát, egyelőre is nyomatékossabban fogja követelni a római széktől az engedelményeket, s talán a nápolyi király távozását is. Goyon tábornok visszahívásánál sokkal nagyobb fontosságú dolog Napoleon herceg utazása.

Az „Indep.” párisi levelezője a római kérdés megoldásának alapvonalait következőkben adja elő: Azon négy francia hadosztályból, mely jelenleg Rómában van, egyik Rómában, a másik a vidéken és Civitavechiában maradna, kettő hazamenne Francoiaországba. Victor Emanuel semmiesetre sem fogna Rómában lakni, hanem a római helyőrség egyrészét olaszok tennék, s az olasz parlament székhelye az örök város lenne. A szent atya megtartaná a szent Péter örökségét s ezenkívül bizonyos dotációt kapna. Az „Indep.” levelezője oly biztosoknak hiszi ezen adatait, hogy legközelebből a „Moniteur” is közölni fogja.

Egy más versio szerint, a császár egyelőre csak reformokat kíván a szent széktől, melyek alattvalóinak a világi hatalmat türteltővé tegyék. Ha e kívánságnak a pápa bizonyos idő (valószínűleg egy év) alatt eleget nem tesz, Francoiaország kivonja csapatait, s akkor a rómaiaknak szabad tér nyílik, olyan kormányt választani, a melyet szeretnek.

Páris, maj. 7. Napoleon herceg holnap utazik Nápolyba. Victor Emanuel királynak a császártól sájtkeztől irt levelet visz, melyben ez szerencsekíváratát fejezi ki azon rokonszenynyilatkozatok fölött, melyekkel déli Olaszországban találkozott, de egyszersmind tanácsolja, hogy a pápai szék iránti tiszteletteljes elővigyázatot és tekintetet megkettőztesse.

Páris, maj. 9. A „Patrie” jelenti: Lavalette kedden utazik vissza Rómába.

Olaszország. Turin, maj. 4. A „Vaterland”-nak írják: Azon biztosítás, melyet Thouvenel ur Nigra lovagnak adott a római kérdés megoldása ügyében, a császár nevében és annak parancsára adatott, s elővigyázat csak annyiban javasoltatott, a mennyiben Ausztriával e pillanatban alkudozások folynak, melyek ezen hatalomnak a római kérdésbeni magaviseletét szabályozzák. Napoleon császár igen jól tudja ugyan, hogy Ausztria szenvedőleges állásából kilépni nem fog, azonban nagy súlyt fektet arra, hogy Ausztriával legalább látszólag egyetértésben működjék, és azt meggyőzze a felől, hogy a római kérdés megoldása a katolikus egyháznak és a világkének egyiránt érdekesben van, mit bebizonyítani Ausztria nézeteinek e tárgy körül ismeretes változása folytán nem is lesz nehéz. Egyébiránt a császár arra is számít, hogy tervei a pápa tanácsosai által is pártoltatnak, meg levén győződve, hogy a szent atyához legközelebb álló egyháznagyok nagy része, osztja nézeteit a római kérdés megoldása körül. Egyuttal jelenti Nigra ur, hogy a császár e részbeni nézeteit és reményeit sájtkeztől levélben fogja Victor Emanuel előtt kifejezni s őt teljesen meggyőzni eljárása hasznosságáról.

Victor Emanuel király Nápolyból e hó 3-áról következő tartalmú levelet intézett a francia császárhoz:

Eppen most látogatám meg azon hajóhadat, melyet ön az itteni kikötőbe rendelni figyelmes volt. Ezen, ön által személyem és az olasz ügy iránt tanusított jóakarát és rokonszeny mélyen megilletett engem, s köszönöm azt önnek. Sire! Régóta nem éreztem oly benső megindulást mint ma. Az itteni tartományokban uralkodó rend, a szeretetnek azon meleg nyilatkozványai, melyekkel minden oldalról találkozom, el fogják hallgattatni ellenségeink rágalmaait, és mint remélem, Európát meggyőzendő arról, hogy az olasz egység szilárd alapon nyugszik, és minden olasz hazafi szívébe mélyen be van vésvé. Fogadja Sire, őszinte és változatlan barátságom biztosítását. Victor Emanuel.

Nápoly, maj. 7. Fényes udvari táncvizigalom volt, Benedetti hivatalosan jelentette Napoleon herceg és Chlotild hercegnő megérkezését. Sir Hudson ide érkezett.

Az olasz kormány szerződést kötött 210,000 fegyver szállítása iránt.

Németország. Berlin, maj. 7. A „Berl. Börsenztg.” írja: Tegnap 3½ óra tartamu minisztertanács volt, melynek tárgyat, a kamarák összehívása határnapjának megállapításán kívül, csaknem kizárólag egy új választási törvényjavaslat képezte. Ezen törvényjavaslat, mindjárt az ülés kezdetén a kamarák elébe fogna terjesztetni, s ha, a mi valószínű, elvettetének, a kamarákat újból felszaltják, s az akkor octroyálandó új választási törvény szerint tétetik meg az új választásokat. Azt mondják, hogy ezen új választótörvény alapján a közvetlen választás van felvéve, de valamint a választói ugy a választható képesség igen magas census által van korlátozva. Mikép fogja magát tartani a nép ily octroyált választási törvények irányában, arról kiáltó tanubizonyosságot tesznek a kurhesseni legújabb események; s éppen ezért gyakorolt e hír oly zsibbasztó hatást a bürzére, mivel a porosz népet sem tartják rosszabbnak a kurhesseninél.

A kasseli választóknak a német szövetséghez intézett feliratát, melyben a folyó évi apr. 26-án kiadott választási parancs ellen tiltakoznak, következő tartalmu:

Magas szövetségi gyűlés! Azt hittük, hogy hazánk nyugodtan és jogának teljes érzetében, mely az osztrák és porosz kormányok közbelepése által is támogatott, várhatja a 12 évig tartott zavarok megszüntetét, és alkotmányának visszaállítását. E helyett a választófejedelmi kormány f. é. april 26-án, a második kamarába történendő választásokat illetőleg, egy rendeletet bocsátott ki, mely nemcsak az említett két nagyhatalom által tett indítványokkal teljesen ellenkezik, az 1860-ki választási törvényeket nemcsak változatlanul fentartja, hanem a tetleges választói és választható jog gyakorolhatását attól teszi függővé, hogy választó és választott, az 1860. alkotmányos törvény jogérvényességét, előlegesen és írásban elismerje. A választási jogok ily megszorítására még a nevezett törvényekben sem lehet alapot találni, s így a nevezett rendelet nem lehet egyéb, mint az ország valódi meggyőződésének elnyomására számítva. Kassel alólírott polgárai, kik az 1860-i törvények értelmében a választásokban részt vettek, s való-

